



Democratie, daarin past geen monarchie.

Hoe is het mogelijk dat in een land met een diepgewortelde traditie van overleg, waar al in de zestiende eeuw de Spaanse Koning de deur werd gewezen en de burgerij het bestuur zelf ter hand nam, we nu al weer 200 jaar opgescheept zitten met een niet gekozen maar door erfopvolging aan de macht gekomen staatshoofd. Wat is het dat we alleen met betrekking tot ons staatshoofd de lat van de democratische principes zo laag leggen?

Democratisch zijn we als land. Een behoorlijk goed functionerende parlementaire democratie met een premier als machtigste persoon. Moet er iets veranderen. Ja zeker! Want als we toch nog een staatshoofd nodig vinden, dan op zijn minst een staatshoofd die op democratische wijze, direct dan wel indirect, verkozen is voor deze publieke functie voor een periode van bijvoorbeeld maximaal twee maal 4 jaar.

Erfopvolging van het staatshoofd moet worden afgeschaft.

MANIFEST

INLEIDING

Het Republikeins Genootschap (RG) heeft als doelstelling te komen tot verandering van de huidige regeringsvorm van Nederland: van een constitutionele monarchie naar een op democratische wijze gereguleerde republiek. Het staatshoofd dient in het vernieuwde systeem met toepassing van een breed gedragen democratisch proces gekozen te worden.

Deze verandering is gebaseerd op de volgende beginselen en uitgangspunten die ook reeds vermeld waren in een eerder Manifest uit januari 2002. Deze uitgangspunten zijn onverminderd van kracht.

**Het Nederlandse volk is soeverein.*

**Alle Nederlanders zijn gelijkwaardig.*

**Alle politiek-publieke functies dienen op democratische wijze te worden ingevuld.*

**Iedere Nederlander heeft het grondwettelijke recht vanaf het bereiken van de leeftijd van 18 jaar te kiezen en mee te dingen naar alle ambten met politieke macht, ook die van staatshoofd.*

Dit Manifest is de drager van meer uitgewerkte ideeën die leven over het onderwerp: De Republiek Nederland. In het manifest komen enkele hoofdpunten aan de orde, zonder daarbij uitputtend te zijn:

WIE OF WAT IS DAN HET STAATSHOOFD?

Wie of wat is dan het staatshoofd? Men kan stellen dat de functie van staatshoofd zoals thans in Nederland aan de orde is, zonder meer omgezet kan worden in een democratische gekozen president. Daartoe moet dan wel de Grondwet op punten worden herzien. De WGR reikt in dit manifest een aantal fundamentele keuzes aan. Helder is dat erfopvolging voor de functie van staatshoofd of welke andere publieke functie dan ook niet acceptabel is in een volwaardige democratie.

VORM EN INHOUD VAN DE FUNCTIE VAN STAATSHOOFD

Hoe wordt de invulling van de functie van staatshoofd geregeld? Wordt de functionaris (functionarissen in geval de voorkeur uitgaat naar het Zwitsers model waarbij uit het kernkabinet iemand bij toerbeurt de verplichtingen van staatshoofd op zich neemt) rechtstreeks gekozen of via een andere weg, door de volksvertegenwoordiging? Hiervoor is een meer gedetailleerde beschouwing van ons kiesstelsel nodig.

Republikeinen stellen nadrukkelijk dat gelijk zijn voor de wet, dus gelijkheid/gelijkwaardigheid, de basis vormt voor onze voortschrijdende en zich doorontwikkellende democratische staatsinrichting.

Wij zijn van mening dat een monarchie met bijbehorende erfopvolging niet meer past bij de status van onze Nederlandse samenleving. Waarbij in de huidige situatie in Nederland het zeer wonderlijk is dat het Staatshoofd/de koning tevens voorzitter is van de Raad van State. Het lichaam dat de regering adviseert over door de regering voorgestelde wetgeving. Het staat in de grondwet maar is verre van transparant..

De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van een staatshoofd moeten in onze ogen door de volksvertegenwoordiging worden vastgesteld, met inachtneming van de (herziene) Grondwet. Hierbij geldt het uitgangspunt dat de volksvertegenwoordiging te allen tijde het primaat heeft op het vastleggen en -stellen van alle regelingen.

Maar in ieder geval heeft het de voorkeur dat een op welke wijze verkozen staatshoofd niet langer dan voor bijvoorbeeld 2 keer 4 jaar gekozen kan worden voor deze functie. En uiteraard tussentijds kan worden afgezet bij niet functioneren wanneer het parlement daartoe aanleiding ziet.

NOODZAKELIJKE AANPASSINGEN VAN DE GRONDWET

'Iedereen is voor de wet gelijk. Discriminatie op welke grond dan ook is niet toegestaan, immers allen die zich in Nederland bevinden worden in gelijke gevallen gelijk behandeld'.

Op basis van deze tekst hebben alle Nederlanders gelijke rechten en plichten en moeten allen ook in aanmerking kunnen komen voort alle publieke functies. Daarom kan niet volgehouden worden dat een staatshoofd alleen door erfrecht, dat ook nog eens voorbehouden is aan een bepaalde familie, op deze functie terecht kan komen. Zoals in artikel 24 van de grondwet staat: 'Het koningschap wordt **erfelijk** vervuld door de wettige opvolgers van koning Willem I, prins van Oranje-Nassau'.

BIJLAGE

NADERE PUNTEN

1. De Werkgroep verwijst voor verdere detaillering van een gewenste aanpassing dan wel wijziging van de Grondwet naar de uitgave "Grondwet van de Republiek Nederland" (Prometheus 2004) van d'Oliviera et al. In dit boek wordt op een heldere en inzichtelijke wijze een aantal scenario's beschreven die kunnen dienen als basis voor de nieuwe Grondwet.
2. In dezelfde publicatie worden ook verschillende uitwerkingen voor de functie van staatshoofs vermeld, van zuiver ceremoniële taken tot ook meer inhoudelijke taken. Tevens zijn op de website van het Republikeins Genootschap (www.republikeinen.nl) de verschillende mogelijkheden vermeld.
3. Constitutioneel hof. In veel landen bestaat een constitutioneel hof met als belangrijke functie het toetsen van de grondwettelijkheid van de wetgeving. In Nederland is het niet mogelijk voor de inwoners maatregelen en wetten die door de regering worden uitgevaardigd te laten toetsen aan de grondwet. De Raad van State heeft enigszins deze functie maar wel beperkt. Zij heeft de plicht nieuwe wetgeving te toetsen aan de grondwet, maar alleen in adviserende zin. De Regering kan dergelijke adviezen gewoon negeren.
4. Matrix met voorbeelden hoe in andere landen de staatvorm is vormgegeven. Zie hiervoor ook www.republikeinen.nl

EN VERDER

1. Het mobiliseren van Nederlanders die willen opkomen voor de verdere uitbouw van de democratische traditie in Nederland en daarmee eraan bijdragen dat mede binnen de politieke partijen eindelijk het mogelijk wordt discussies te voeren over het democratisch gehalte van de functie van staatshoofd in Nederland.
2. Er valt te overwegen te beginnen aan een juridische procedure over het ontbreken van een constitutioneel hof in Nederland. In het artikel 'Constitutioneel Hof, onvolgroeide democratie heeft nieuwe impulsen' (de Republikein nummer 3, september 2018) pleit de auteur Gerard van der Zwan ervoor de problematiek van het niet hebben van een constitutioneel hof in Nederland voor te leggen aan de Europese Commissie als hoedster van de Europese verdragen. Mocht de Commissie dit te gevoelig vinden en geen uitspraak wil doen, dan is de volgende stap volgens hem deze vraag voor te leggen aan het hof van Justitie van de Europese Unie.